

Bryssel 17.5.2021
COM(2021) 240 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**uudesta lähestymistavasta kestävään siniseen talouteen EU:ssa
EU:n sinisen talouden muuttaminen kestäväen tulevaisuuden varmistamiseksi**

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

uudesta lähestymistavasta kestävään siniseen talouteen EU:ssa EU:n sinisen talouden muuttaminen kestäväen tulevaisuuden varmistamiseksi

1. SINISESTÄ KASVUSTA KESTÄVÄÄN SINISEEN TALOUTEEN

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman¹ tavoitteena on muuttaa EU:n talous moderniksi, resurssitehokkaaksi ja kilpailukykyiseksi taloudeksi, jossa kasvihuonekaasujen nettopäästöistä pyritään vaiheittain eroon ja EU:n luonnonpääomaa suojellaan. Euroopan elpymissuunnitelmalla² pyritään edistämään vihreää ja digitaalista siirtymää, tekemään Euroopan taloudesta aiempaa oikeudenmukaisempi, häiriönsietokykyisempi ja kestävämpi tulevia sukupolvia varten. Euroopan unionin sininen talous voi auttaa molempien näiden tavoitteiden saavuttamisessa: jos se saadaan kestävämmän kehityksen tielle, siitä tulee toiminnan ja uusien ideoiden lähde, joka luo innovaatioita, edistää nopeaa ja kestävä elpymistä ja suojelee planeettaa.

Jos maailman sinistä taloutta verrattaisiin kansantalouksiin, se olisi maailman seitsemänneksi suurin ja valtameret talousalueena kuuluisivat G7-ryhmään. Se toimii maapallon laajimmassa ekosysteemissä: 97 prosenttia kaikesta maailman vedestä on valtamerissä, ja niissä elää 80 prosenttia kaikista maapallon elämänmuodoista. Valtameret ympäröivät ihmisten elinalueita ja pitävät yllä ihmiskunnan elämää tuottamalla happea kaikkien maailman ihmisten joka toiselle hengenvedolle ja ruokaa lähes puolen ihmiskunnan tarpeisiin. Lisäksi ne tarjoavat ihmisten terveyden ylläpitämiseksi tarvittavia kriittisiä resursseja – puhumattakaan kokonaisuudesta taloudellisen toiminnan verkostosta, jonka meret mahdollistavat.

Euroopan sininen talous tarjoaa 4,5 miljoonaa³ suoraa työpaikkaa. Niistä monet sijaitsevat alueilla, joilla muita työllistymisvaihtoehtoja on vähän. Se käsittää kaikki valtameriin, meriin ja rannikoihin liittyvät teollisuudenalat ja sektorit riippumatta siitä, harjoitetaanko toimintaa meriympäristössä (kuten merenkulku, kalastus ja energiantuotanto) vai maalla (esimerkiksi satamat, telakat, maalla harjoitettava vesiviljely, levätuotanto ja rannikkomatkailu). Sininen talous on laaja ja nopeasti kehittyvä talouden osa-alue, jonka nykyaikaistamiseksi ja monipuolistamiseksi on otettu merkittäviä askelia viime vuosikymmenen aikana. Perinteisten alojen rinnalla on uusia innovatiivisia aloja, kuten merellä tuotettavan uusiutuvan energian ala, sininen biotalous, bioteknologia sekä suolanpoistoala, jotka kehittyessään ja kasvaessaan tarjoavat uusia näkymiä ja luovat työpaikkoja.

Kaikki tämä ja muu taloudellinen toiminta aiheuttaa kuitenkin kumulatiivisia vaikutuksia meriympäristöön. Saasteet voivat olla näkyviä, kuten muoviroskat ja öljyvuodot, tai näkymättömiä, kuten mikromuovit, vedenalainen melu, kemikaalit ja ravinteet.

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 442 final.

³ Euroopan komission EU:n sinistä taloutta koskeva kertomus 2020 (The EU Blue Economy Report 2020).

Ilmastonmuutoksen ja kasvihuonekaasupäästöjen vaikutukset valtameriin, rannikoihin ja väestöön ovat tuhoisat. Näitä vaikutuksia ovat veden lämpötilan muutokset, happamoituminen, merenpinnan nousu, tulvien ja eroosion lisääntyminen ja voimistuminen. Huomioon on otettava myös biodiversiteetin köyhtyminen, joka johtuu ilmastonmuutoksesta, ympäristön pilaantumisesta, luonnonvarojen liiallisesta hyväksikäytöstä ja elinympäristöjen tuhoutumisesta. Yhdessä nämä vaikutukset muodostavat suuren uhan, joka panee koetukselle paitsi sinisen talouden myös koko yhteiskunnan kestävävyyden.

Tässä tiedonannossa esitellään kokonaisvaltainen näkemys siitä, miten valtameripolitiikka sisällytetään osaksi Euroopan uutta talouspolitiikkaa. Valtameret ja niihin perustuva sininen talous ovat välttämättömiä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisen muutoksen aikaansaamiseksi. Merkittäviä esimerkkejä tästä ovat valtamerien rooli energiantuotannossa, liikenteen viherryttämisessä ja kestävässä elintarviketuotannossa. Terveet valtameret ovat olennaisen tärkeitä talouden kestävyyskannalta. Vihreä ja sininen politiikka on yhdistettävä paremmin toisiinsa, ja EU:n lähestymistapaa on levitettävä sen ulkopuolelle suunnannäyttäjäksi kansainväliselle valtamerien hallinnoinnille.

Kestävä sininen talous tarjoaa konkreettisia mahdollisuuksia yrityksille ja luo uusia työpaikkoja. Näitä mahdollisuuksia syntyy, kun tehdään työtä valtameriin ja rannikoihin kohdistuvien vaikutusten vähentämiseksi, jotta voidaan rakentaa kestävä, innovointiin, kiertotalouteen ja meren kunnioittamiseen perustuva talousmalli. Tämä tarkoittaa sitä, että uusiutuvia luonnonvaroja käyttävät tai tuottavat yritykset, jotka suojelevat meriekosysteemejä, vähentävät saastumista ja parantavat kykyä sietää ilmastonmuutosta, tulevat saamaan kannustimia kun taas muiden yritysten on pienennettävä ympäristöjalanjälkeään. Tämä on tärkeää niin ihmisille kuin koko maapallolle. Kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa⁴ todetaan, että ilman terveitä valtameriä elämä maapallolla on vaarassa – ilman valtamerien tarjoamia resursseja yhteiskunnat eri puolilla maailmaa eivät kykene ylläpitämään itseään.

Tässä tiedonannossa esitetään yksityiskohtainen ja toteuttamiskelpoinen toimintaohjelma, jonka avulla sininen talous voi merkittävästi edistää Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita. Sinisen talouden ala voi dynaamisuuksiensa ja innovaatiopotentialinsa ansiosta edistää vihreää siirtymää, kun hallitsematon kasvu korvataan puhtaalla, ilmastoystävällisellä ja kestäväällä toiminnalla, joka ei häiritse meriympäristöjä. Vanhentunut käsitys, jonka mukaan ympäristönsuojelu on ristiriidassa talouden kanssa, on väistymässä, ja nykyään ymmärretään yhä paremmin, että erityisesti meriteollisuuden alalla ympäristö ja talous ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa. Huomion painopiste on siirrettävä *sinisestä kasvusta kestävään* siniseen talouteen.

Euroopan meret ja valtameret ovat luontaisia ja välttämättömiä liittolaisia ilmasto- ja biodiversiteetikriisien ratkaisemisen suhteen. Merialueiden suojelun osalta on kurrottava umpeen merkittävä täytöntöönpanovaje niin, että suojeltujen merialueiden osuutta nostetaan nykyisestä 11 prosentista 30 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä⁵, sekä saavutettava kunnianhimoiset merten pilaantumisen torjuntaa koskevat tavoitteet. Lisäksi on hyödynnettävä Euroopan luonnonvaroja ja merten tarjoamia resursseja, jotta saavutetaan Euroopan vuodelle 2030 asetetut tavoitteet sekä ilmastoneutraaliustavoite. Tämä tiedonanto

⁴ Kestävän kehityksen tavoite 14: Merien ja merten tarjoamien luonnonvarojen säilyttäminen sekä niiden kestävä käytön edistäminen.

⁵ COM(2020) 380 final.

yhdessä suunnitellun **valtamerimission**⁶ kanssa näyttää suuntaa kyseisten tavoitteiden saavuttamiselle.

Tässä tiedonannossa sinisen talouden toimijoita kehoitetaan omaksuma Euroopan vihreän kehityksen ohjelman periaatteet. EU on luonut viimeisten 15 vuoden aikana vankan perustan Euroopan yhdennetylle ja synergiaa edistävälle meripolitiikalle osallistamalla jäsenvaltioita, alueiden paikallisia sidosryhmiä ja maalla toimivaa vihreää taloutta. Siirtyminen kestäväan siniseen talouteen edellyttää entistä tiiviimpien yhteyksien luomista sidosryhmiin, aina suurista ja pienistä yrityksistä paikallisiin ryhmiin, valtamerien terveyteen intohimoisesti suhtautuvaan nuoreen sukupolveen ja suureen yleisöön. Siirtymän toteuttamiseksi *kaikki* ryhmät ja alat on saatava tavoittelemaan yhteistä visiota. Tämä tiedonanto täydentää komission muita ajankohtaisia aloitteita, ja siinä esitellään (luku 2) sinisen talouden toimintaohjelma hiilestä irtautumiseksi, luonnonpääoman säilyttämiseksi sekä kiertotalouden ja vastuullisen elintarviketuotannon edistämiseksi. Tiedonannossa myös esitellään esimerkinomaisesti muutamia uusia aloitteita ja kuvaillaan joitakin välineitä (luku 3) ja mahdollistavia edellytyksiä (luku 4) siirtymän toteuttamiseksi.

2. SINISEN TALOUDEN ARVOKETJUN MUUTTAMINEN

2.1 Ilmastoneutraalius- ja saasteettomuustavoitteiden saavuttaminen

Kestävä sininen talous tarjoaa monia ratkaisuja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Useiden tämänhetkisten toimintojen hiilijalanjälkeä on pienennettävä, ja uudet hiilineutraalit toiminnot on nostettava etualalle. Sininen talous voi edistää hiilineutraaliutta merellä tuotettavan uusiutuvan energian kehittämisen sekä meriliikenteen ja satamien viherryttämisen kautta.

EU pyrkii vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä vuoteen 2030 mennessä vähintään 55 prosenttia vuoden 1990 tasosta ja saavuttamaan ilmastoneutraaliuden vuoteen 2050 mennessä. **Merellä tuotettava uusiutuva energia** voisi auttaa saavuttamaan nämä tavoitteet ja tuottaa vuonna 2050 neljänneksen EU:ssa käytettävästä sähköstä pääasiassa (tosin ei pelkästään) merituulivoiman avulla. Merenpohjaan kiinnitettyjen tuulivoimaloiden ohella kestäväan valtamerienergian palettiin tulisi sisältyä kelluvia tuulivoimaloita sekä lämpö-, aalto- ja vuorovesienergiaa. Nämä energialähteet edustavat kehittyvää teknologiaa, jonka odotetaan saavuttavan kaupallisen vaiheen kymmenen vuoden kuluessa. Näiden teknologioiden kehityksen nopeuttamiseksi komissio julkaisi vuonna 2020 uuden merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevan EU:n strategian⁷, jonka tavoitteena on kasvattaa merellä tuotettavan uusiutuvan energian tuotantokapasiteetti viisinkertaiseksi vuoteen 2030 mennessä ja 30-kertaiseksi vuoteen 2050 mennessä.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena on vähentää liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä 90 prosenttia. Tämä koskee kaikkia liikennemuotoja, myös **meriliikennettä**. Euroopan pääsy globaaliin kauppajärjestelmään kulkee merireittien kautta. Vaikka meriliikenne tuottaa vähemmän päästöjä kuin maantie- tai lentoliikenne, se on hyvin riippuvainen fossiilisista polttoaineista, joita myös käytetään suuria määriä. Tämän vuoksi meriliikenne tuottaa sekä hiilidioksidipäästöjä että muita saastuttavia päästöjä. Meriliikenteen (ja kalastustoiminnan) hiilestä irtautuminen vähentää paitsi kasvihuonekaasupäästöjä myös

⁶ Ehdotettu valtamerimissio: ”terveet valtameret, meret sekä rannikko- ja sisävedet”.

⁷ COM(2020) 741 final.

ilman ja veden pilaantumista sekä vedenalaista melua. Samalla avautuu uusia taloudellisia mahdollisuuksia.

Vuonna 2020 annetun kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategiaa koskevan tiedonannon⁸ tavoitteena on, että ensimmäiset päästöttömät vesialukset ovat valmiita markkinoille vuoteen 2030 mennessä. Meriliikenteen hiilestä irtautumista varten on vahvistettu toimenpidekokonaisuus. Toimenpiteitä ovat muun muassa EU:n päästökauppajärjestelmän mahdollinen ulottaminen koskemaan meriliikennettä ja energiatuotteiden verotuksen yhdenmukaistaminen EU:n energia- ja ilmastopolitiikan kanssa energiaverodirektiivin⁹ tarkistamisen yhteydessä. Komissio harkitsee myös uusien käyttövoimajärjestelmien sisällyttämistä huvivenedirektiiviin¹⁰ tällä hetkellä käynnissä olevan uudelleentarkastelun yhteydessä sekä alusten aiheuttamaa ympäristön pilaantumista koskevan direktiivin tarkistamista. FuelEU-aloitteella¹¹ lisätään uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden tuotantoa ja käyttöönottoa. Esimerkkejä näistä ovat vety ja vetypohjaiset polttoaineet, biopolttoaineet, synteettiset polttoaineet, sähkö ja muut kestävät energianlähteet (kuten tuuli). Sillä myös kannustetaan laiturissa olevia aluksia käyttämään maissa olevia sähköntuotantjärjestelmiä. Sekä Euroopan laajuista liikenneverkkoa koskevaa asetusta että vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurista annettua direktiiviä tarkistetaan, ja ne yhdenmukaistetaan näiden tavoitteiden kanssa. Näin halutaan ennen kaikkea varmistaa riittävän tankkausinfrastruktuurin käyttöönotto. EU:n telakat voisivat hyödyntää energiatehokkaiden palvelualusten nopeasti kasvavien markkinoiden tuomia mahdollisuuksia ja näin merkittävästi vähentää polttoaineen kulutusta ja hiilidioksidipäästöjä.

Nykyisillä päästöjen valvonta-alueilla on saatu EU:n vesillä aikaan hyviä tuloksia. Komissio aikoo toteuttaa niiden pohjalta – osana saasteettomuutta koskevaa toimintasuunnitelmaansa – eturintamassa toimia Välimerellä sijaitsevien alueiden nimeämiseksi päästöjen valvonta-alueeksi (näin kansainvälisen merenkulun aiheuttamat rikkidioksidipäästöt voisivat mahdollisesti vähentyä 80 prosenttia ja typpidioksidipäästöt 20 prosenttia kymmenessä vuodessa). Tavoitteena on myös käynnistää samanlaiset toimet Mustanmeren osalta.

Satamilla on keskeinen rooli alueiden ja maiden yhteyksien ja talouden kannalta. Eurooppalaisen teollisuuden toimintaympäristön muuttuessa (esimerkiksi merellä tuotettavan uusiutuvan energian tuotannon laajentuessa) myös satamien rooli kehittyy. Komissio katsoo, että uudelleenlastauksen ja logistiikkatoiminnan lisäksi satamien tulevaisuuteen kuuluu niiden keskeisen aseman kehittäminen energian kuljettamisen (integroidut sähköjärjestelmät, vety¹² ja muut uusiutuvat ja vähähiiliset polttoainejärjestelmät), kiertotalouden (laivoista ja muista satamatoiminnasta peräisin olevan ja alusten käytöstäpoiston myötä syntyvän jätteen kerääminen, uudelleenlastaus ja hävittäminen), viestinnän (merenalaiset kaapelit) ja teollisuuden (teollisuusklusterit) solmukohtina. Hiilestä irtautumista ja saasteettomuutta edistävät myös älykkäiden digitaalisten ratkaisujen ja autonomisten järjestelmien käyttö, sillä niiden avulla voidaan optimoida liikennevirtoja ja lastin käsittelyä satamissa ja niiden ympärillä. Satamien omaksuessa uusia rooleja myös toimijoiden työolot ja ympäröivien yhteisöjen elinolot paranevat. Myös huvivene- ja kalasatamien toimintoja olisi viherrytettävä.

⁸ COM(2020) 789 final.

⁹ Neuvoston direktiivi 2003/96/EY, annettu 27 päivänä lokakuuta 2003, energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehityksen uudistamisesta.

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/53/EU, annettu 20 päivänä marraskuuta 2013, huviveneistä ja vesiskoottereista sekä direktiivin 94/25/EY kumoamisesta.

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12312-FuelEU-Maritime->.

¹² COM(2020) 301 final.

Energiantuotannon, meriliikenteen ja satamien hiilestä irtautumisen tukemiseksi ja niiden aiheuttaman ympäristön pilaantumisen vähentämiseksi komissio aikoo

- perustaa **merten käyttäjäfoorumin** (Blue Forum) koordinoimaan sellaisten merellä toimivien tahojen, sidosryhmien ja tutkijoiden välistä vuoropuhelua, jotka ovat yhteydessä muun muassa kalastukseen, vesiviljelyyn, merikuljetukseen, matkailuun ja uusiutuvaan energiaan. Se luo synergioita näiden toimien välille ja sovittaa yhteen merten kilpailevat käyttötavat
- edistää EU:n varojen käyttöä **meriliikenteen viherryttämiseksi**
 - a) lisäämällä saastuttavampien liikennemuotojen sijasta lähimerenkulkua;
 - b) kunnostamalla EU:n aluskantaa (esimerkiksi matkustaja-alukset ja off-shore-rakenteiden huoltoalukset) niiden energiatehokkuuden parantamiseksi; ja
 - c) kehittämällä EU:n erittäin edistyneitä valmistus- ja teknologiavalmiuksia
- käyttää uutta **Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa** tukeakseen kalastuslaivastoa puhtaampien moottoreiden ja tekniikoiden käyttöönotossa – edellyttäen, että korjaukset eivät johda liikakalastukseen
- edistää kestäväen ja älykkään liikkuvuuden strategiassa mainittua **päästöttömien satamien** tavoitetta myös Euroopan satamafoorumin kestäviä satamia koskevan työn kautta, keskustella sidosryhmien kanssa sekä jakaa ja edistää parhaita käytäntöjä ja alhaalta ylöspäin suuntautuvia aloitteita satamapalvelujen viherryttämisen¹³ alalla
- tukea jäsenvaltioita vahvistettujen pelastuspalvelumekanismien ja saasteiden torjuntatoimenpiteiden avulla merionnettomuuksiin valmistautumisessa ja niihin reagoimisessa.

2.2 Kiertotalous ja jätteiden syntymisen ehkäiseminen

Ihmisen toiminnasta meriin kohdistuvien vaikutusten vähentäminen on kaikkien yhteisellä vastuulla. Sinisellä taloudella voi olla keskeinen rooli monissa ympäristön pilaantumisen vastaisissa toiminna, ja se voi hyötyä näiden toimien luomista uusista mahdollisuuksista.

Euroopan meriin päätyy vuosittain noin 27 000 tonnia makromuovia (enimmäkseen kertakäyttömuoveja, kadonneita tai käytöstä poistettuja pyydyksiä sekä aluksista mereen päästettyjä jätteitä)¹⁴. Meristrategiadirektiivin¹⁵ nojalla toteutettujen laajojen toimien tuloksena EU:n jäsenvaltiot ovat sopineet, että rannoilla saa olla enintään 20 roskaa rannikkoviivan jokaista sataa metriä kohti. Tätä merkittävää sitoumusta Euroopan rantojen puhtaina pitämiseksi tukee kertakäyttöisistä muovituotteista annettu direktiivi¹⁶, jonka kohteena ovat kertakäyttömuovit ja pyydykset, joiden osuus EU:n mereen joutuneista roskista on nykyisellään 70 prosenttia. Myös merenpohjan roskien ja mikromuovien osalta on käynnistetty samanlaisia toimia. Komissio on ryhtymässä toimiin kehittääkseen pyydysuunnittelulle kiertotalousperiaatteiden mukaiset standardit, jotka helpottavat pyydysten uudelleenkäyttöä ja parantavat niiden kierrätettävyyttä käyttöään päättyessä.

¹³ Uudessa Atlantin toimintasuunnitelma 2.0:ssa satamat on määritelty sinisen talouden tärkeiksi porteiksi ja solmukohdiksi, ja Välimerta koskevassa WestMED-aloitteessa on perustettu kestävää liikennettä ja vihreää merenkulkua käsittelevä tekninen ryhmä.

¹⁴ SWD(2018) 254 final.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/56/EY, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista (meristrategiadirektiivi).

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/904, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä.

Komission ehdotus uudeksi kalastuksenvalvonta-asetukseksi¹⁷ sisältää toimenpiteitä kadonneiden ja hylättyjen pyydysten aiheuttaman vahingon vähentämiseksi. Uuden Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa¹⁸ koskevan asetuksen nojalla myönnetään edelleen taloudellista tukea kalastajille roskien ja kadonneiden pyydysten keräämiseen¹⁹ sekä rahoitetaan näiden asianmukaista käsittelyä satamissa ja purkamispaikoilla, kuten satamien vastaanottolaitteita koskevassa direktiivissä²⁰ säädetään. EU arvostaa kalastajien roolia ”mertien vartijoina” ja kannustaa sekä jäsenvaltioita että itse kalastusala tuomaan tätä roolia entistä enemmän esille.

Tärkeintä on kuitenkin estää roskia ylipäättään päätyvästä mereen. EU:n saasteettomuutta koskeva toimintasuunnitelma tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden tehostaa toimia ravinteiden aiheuttaman (rehevöitymiseen johtavan) pilaantumisen, saasteiden, (pääosin muovista koostuvien) roskien ja vedenalaisen melun torjumiseksi.

Ympäristön pilaantumisen vähentämisen ohella on tärkeää kehittää kiertotalouden periaatteisiin pohjautuvia malleja ja ratkaisuja. EU:n vuonna 2020 julkaistussa kiertotalouden toimintasuunnitelmassa²¹ esitetään kunnianhimoinen ohjelma materiaalien ja resurssien pitämiseksi taloudessa mahdollisimman pitkään sekä jätteen minimoimiseksi, jolloin niiden kierto talouden sisällä lisääntyy. Suurten alusten kierrätystä varten EU:lla on ainutlaatuiset ja kunnianhimoiset standardit, jotka esitetään aluskierrätyksestä annetussa asetuksessa²². Komissio aikoo tarkistaa tätä asetusta vuoteen 2023 mennessä, tarkoituksenaan mahdollisesti laajentaa sen soveltamisalaa sekä vahvistaa nykyistä järjestelmää. Käytöstä poistettujen öljyn- ja kaasunporauslauttojen osalta EU seuraa Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta tehtyyn yleissopimukseen liittyvää työtä ja aikoo harkita tätä koskevan EU:n lainsäädännön tarkistamista edistääkseen lauttojen ympäristöystävällistä ja optimaalista käsittelyä.

Merten pääasiallisten saastelähteiden torjumiseksi ja kierrätysratkaisujen edistämiseksi komissio aikoo

- toteuttaa toimia, joilla puolitetaan vuoteen 2030 mennessä **merten muoviroskat, mereen joutuva ravinnehävikki ja kemiallisten torjunta-aineiden käyttö riskeineen**
- toteuttaa toimia, joilla rajoitetaan tarkoituksellisesti lisättyjä **mikromuoveja** ja kehittää mikromuovien tahatonta levittämistä koskevia merkintä-, standardointi-, sertifiointi- ja sääntelytoimenpiteitä, mukaan lukien toimenpiteet mikromuovien talteenoton lisäämiseksi tuotteen elinkaaren kaikissa vaiheissa
- varmistaa, että kalastustoimien aikana pyydetyistä roskista ilmoitetaan satamassa ja että **muovista valmistetut pyydykset kerätään ja kierrätetään** käytön jälkeen.

¹⁷ COM(2018) 368 final (tarkistusehdotus, joka on parhaillaan lainsäätäjien ensimmäisessä käsittelyssä).

¹⁸ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 508/2014 kumoamisesta – poliittinen yhteisymmärrys 3 päivältä joulukuuta 2020.

¹⁹ Lisäksi voidaan käyttää antureilla varustettuja pyydyksiä, jotka ovat yhteydessä esineiden internetiin.

²⁰ Direktiivi (EU) 2019/883, jolla muutetaan direktiiviä 2010/65/EU.

²¹ COM(2020) 98 final.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1257/2013, annettu 20 päivänä marraskuuta 2013, aluskierrätyksestä sekä asetuksen (EY) N:o 1013/2006 ja direktiivin 2009/16/EY muuttamisesta.

Komissio valmistelee asiaan kuuluvat täytäntöönpanosäädökset ja on pyytänyt alan standardointielimiä laatimaan standardit kierrätettäville pyydyksille

- ehdottaa **aluskierrätyksestä** annetun asetuksen²³ sekä **porauslauttojen** käytöstä poistamista koskevien EU:n vaatimusten tarkistamista meriympäristön asianmukaisen suojelun varmistamiseksi.

2.3 Biodiversiteetti ja luontoon investoiminen

Biodiversiteetin säilyttämisen ja suojelun tulisi olla mereen liittyvän taloudellisen toiminnan peruseräiteitä. Merten biodiversiteetti on ensinnäkin kalastuksen, bioteknologian ja matkailun kaltaisen taloudellisen toiminnan perusedellytys. Biodiversiteetin suojeleminen ja palauttaminen myös luovat taloudellisia mahdollisuuksia.

Kuten vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa todetaan, kasvattamalla EU:n suojeltujen merialueiden osuutta 30 prosenttiin ja luomalla ekologisia käytäviä voidaan pysäyttää biodiversiteetin köyhtyminen, edistää ilmastonmuutoksen hillitsemistä sekä kykyä sietää sitä ja tuotetaan samalla merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä. Suojeltuihin merialueisiin ja erityisesti tiukasti suojeltuihin alueisiin tehtävien panostusten on osoitettu tuottavan suuren taloudellisen tuoton ja kasvattavan kalojen ja meren eliöstön määrää silloin kun suojeleminen on tehokasta.

Rannikoiden kasvillisuusjärjestelmien, kuten vuoroveden alle jäävän maan, mangrovesoiden ja meriruohoniittyjen (joiden kasveihin, maaperään ja sedimentteihin kerääntyy ns. sinistä hiiltä²⁴), säilyttäminen ja ennallistaminen voi edistää merkittävästi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan sisältyviä hiilestä irtautumista koskevia tavoitteita. Sinisen hiilen sitoutumisen ylläpitäminen myös kulkee käsi kädessä rannikoiden biodiversiteetin säilyttämisen kanssa. Myös keinotekoisien riuttojen suunnittelu, tärkeiden merenpohjan luontotyyppien (kuten koralliriuttojen tai makroleväniittyjen) ennallistaminen sekä alueiden puhdistamiseen tai rehevöitymisen torjuntaan tähtäävien ratkaisujen kehittäminen ovat keskeisiä toimenpiteitä biodiversiteetin ja sen myötä rannikko- ja meriekosysteemien selviytymiskyvyn palauttamisessa. Kaikki nämä toiminnot voivat muodostaa osan kokonaan erillistä talouden alaa. On selvää, että kaikkia mahdollisia vaikutuksia on pohdittava kokonaisvaltaisesti, jotta varmistetaan, että ne todella edistävät kestäväyyttä. Lisäksi sininen bioteknologia tarjoaa ratkaisuja materiaalien, entsyymien, ravintolisien ja lääkkeiden tuotantoon.

EU:n lainsäädännön²⁵ mukaisen, tulevaisuuteen suuntautuvan ja ekosysteemilähtöisen lähestymistavan omaksuminen meriympäristöjen hoidossa vähentää kalastuksesta, mineraalien louhinnasta ja muusta ihmisen toiminnasta meriekosysteemeille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, erityisesti herkkiin lajeihin ja merenpohjan luontotyyppeihin kohdistuvia vaikutuksia. Komissio on pyrkinyt minimoimaan kalastuksesta merellisiin luontotyyppeihin aiheutuvia ympäristövaikutuksia muun muassa määrittämällä pyydyksiä ja

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1257/2013, annettu 20 päivänä marraskuuta 2013, aluskierrätyksestä sekä asetuksen (EY) N:o 1013/2006 ja direktiivin 2009/16/EY muuttamisesta.

²⁴ Rannikko- ja valtameriekosysteemien sitoma hiili.

²⁵ Tältä osin on keskeistä, että seuraavat säädökset pannaan kaikilta osin täytäntöön: meristrategiadirektiivi (2008/56/EY), lintudirektiivi (2009/147/EY), luontodirektiivi (92/43/ETY), direktiivi 2011/92/EU, direktiivi 2001/42/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1380/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, yhteisestä kalastuspolitiikasta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1241, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, kalavarojen säilyttämisestä ja meriekosysteemien suojelemisesta teknisten toimenpiteiden avulla sekä EU:n biodiversiteettistrategia (COM(2020) 380 final).

niiden silmäkokoja koskevia vaatimuksia sekä kalastuskieltoalueita ja rauhoitusaikoja. Se valmistelee parhaillaan kertomusta näiden toimenpiteiden täytäntöönpanosta ja aikoo julkaista uuden toimintasuunnitelman, jonka tavoitteena on sovittaa kalastustoiminta (myös pohjatroolikalastus) entistä paremmin yhteen biodiversiteettitavoitteiden kanssa. Tarvittaessa otetaan käyttöön uusia toimenpiteitä, joilla rajoitetaan biodiversiteetille haitallisimpien pyydysten käyttöä, mukana lukien pohjaa koskettavat pyydykset, jotka aiheuttavat tällä hetkellä eniten vahinkoa merenpohjalle. Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto tukee siirtymistä valikoivampiin ja vähemmän vahingollisiin kalastusmenetelmiin.

Merten biodiversiteetin säilyttämiseksi ja ennallistamiseksi komissio aikoo

- esittää **ehdotuksen oikeudellisesti sitoviksi EU:n tavoitteiksi heikentyneiden ekosysteemien ennallistamiseksi**; nämä tavoitteet koskevat erityisesti merkittäviä kalojen kutu- ja kasvualueita sekä alueita, joilla on suurin potentiaali hiilen sitomiseen ja varastointiin sekä luonnonkatastrofien ehkäisemiseen ja vähentämiseen
- ehdottaa vuoden 2021 loppuun mennessä **uutta toimintasuunnitelmaa kalavarojen säilyttämiseksi ja meriekosysteemien suojelemiseksi**; erityistä huomiota kiinnitetään herkkien lajien ja luontotyyppien suojelemiseksi tarvittaviin toimiin
- tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden, alueiden ja Euroopan ympäristökeskuksen kanssa **uusien suojeltavien merialueiden yksilöimiseksi ja nimeämiseksi** sekä tiukan suojelun piiriin lisättävien alueiden määrittämiseksi vuoden 2021 loppuun mennessä
- edistää ja tukea **paikallisia osallistavia aloitteita** (kuten yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen ryhmiä ja paikallisia kalatalouden toimintaryhmiä), joissa yhdistyvät meriluonnonvarojen uudistaminen ja paikallisten elinkeinojen säilyttäminen.

2.4 Rannikkoalueiden selviytymiskyky

Luonnonvarojen sekä taloudellisten resurssien ja infrastruktuurin suojeleminen edellyttää sopeutumista ilmastonmuutoksen vääjäämättömiin seurauksiin. Sen sijaan, että rakennetaan yhä enemmän ns. harmaata infrastruktuuria (patoja, tulvapenkereitä ja betoniesteitä), ilmastonmuutokseen sopeutumisen tulisi perustua luonnollisiin ja luontopohjaisiin ratkaisuihin eli kosteikkoihin, kuten marskimaihin, meriruohoniittyihin, mangrovesoihin ja dyneihin. Rannikkoalueilla vihreän infrastruktuurin kehittäminen auttaa säilyttämään biodiversiteettiä, rannikkoekosysteemejä ja -maisemia sekä vahvistamaan matkailun ja rannikkoalueiden talouden kestäväää kehitystä. Sopeutumistoimet muodostavat tulevaisuudessa kokonaan uuden ja erillisen sinisen talouden alan.

Noin kolmannes EU:n väestöstä asuu 50 kilometrin etäisyydellä rannikosta. Euroopan rannikkoalueilla tai saarilla asuu yli 200 miljoonaa ihmistä. Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli esitti vuonna 2018, että merenpinta todennäköisesti nousee vuoteen 2100 mennessä 0,4–0,8 metriä tai – jos maailmanlaajuisten kasvihuonekaasupäästöjen nykyinen kasvusuunta jatkuu – jopa 1,1 metriä²⁶. Merenpinnan nousu jatkuu vuoden 2100 jälkeen vielä vuosisatojen ajan, koska ilmasto lämpenee edelleen ja arktisen ja antarktisen alueen jäätiköt sulavat. Ilmastonmuutoksen takia myös äärimmäisten sääilmiöiden todennäköisyys kasvaa moninkertaiseksi. Tällaiset meristä ja valtameristä alkunsa saavat sääilmiöt aiheuttavat vakavaa vahinkoa väestölle, omaisuudelle ja infrastruktuurille.

²⁶ Inter-governmental Panel on Climate Change, Special Report: Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate, Summary for Policy Makers, section B.3.1, <https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policy-makers/>.

Arvion mukaan EU:ssa käytettiin vuosina 1990–2020 vuosittain yli viisi miljardia euroa julkisia varoja rannikkoalueiden suojelemiseen eroosio- ja tulvariskiltä.²⁷ Toisaalta jos toimia ei toteutettaisi lainkaan, ekosysteemipalvelujen menettämisestä koituisi koko EU:n rannikon osalta vuosittain 340–360 miljardin euron kustannukset. Yhteisten toimintavaihtoehtojen tutkimisessa ja suunnittelussa on otettava merkittävä harppaus. Uudessa EU:n strategiassa ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi²⁸ luodaan toimintakehys, jossa ilmastonmuutokseen pyritään sopeutumaan nopeammin ja älykkäämmällä ja järjestelmällisemmällä tavalla sekä tehostamalla kansainvälisiä ilmastokestävyystoimia. Komissio aikoo kyseisen strategian suuntaviivojen mukaisesti

- työskennellä **paikatakseen tietämyksen aukkoja** ja edistääkseen innovointia rannikkoalueiden ilmastonmuutoksen sietokyvyn parantamiseksi, mukaan lukien uuden perinteisten ja luontopohjaisten ratkaisujen vertailevan analyysin avulla
- työskennellä Copernicuksen ja EMODnetin havainnointi-, mallintamis- ja ennustamisvalmiuksien lisäämiseksi, jotta voidaan paremmin **ennakoida äärimmäisten sääilmiöiden** (kuten tulvien ja myrskyhyökyaaltojen) **vaikutuksia ja merenpinnan nousua alueittain**
- edistää yhteistyötä sellaisten saman merialueen rannikkoalueiden ja saarten välillä, joilla on yhteisiä tarpeita, jotta voidaan kehittää sopeutumisstrategioita ja rannikkoalueiden käyttöä ja hoitoa²⁹ koskevia yhteisiä lähestymistapoja, investoida kestäväpohjaisiin rannikoiden rakenteisiin eroosion torjumiseksi sekä mukauttaa rannikoiden taloudellista toimintaa
- avustaa jäsenvaltioita **pitkän aikavälin suunnittelussa investointien jaksottamiseksi** ja tarjota tukea EU:n rahastoista.

2.5 Vastuulliset elintarvikejärjestelmät

Sininen talous voi auttaa lieventämään elintarviketuotannosta ilmastoon ja luonnonvaroihin kohdistuvia paineita edistämällä merten luonnonvarojen parempaa käyttöä ja kannustamalla valitsemaan vaihtoehtoisia ruoan ja rehun lähteitä.

Yksi hiilipäästöjen, pilaantumisen ja biodiversiteetin köyhtymisen tärkeimmistä aiheuttajista on nykyinen elintarvikkeiden tuotanto- ja kulutusjärjestelmä. Sen muuttaminen kestäväksi on yksi komission Pellolta pöytään -strategian³⁰ tavoitteista, ja strategian kokonaisvaltainen näkökulma ulottuu myös moniin siniseen talouteen liittyviin näkökohtiin. Esimerkkinä mainittakoon vastuullinen kalastus kalakantojen saattamiseksi kestäväälle tasolle, kestävä vesiviljely rajallisen luonnonvaraisen kalasaaliin täydentämiseksi sekä levätuotantovaihtoehtona maataloudelle.

Euroopan kalastusalalla on edistytty merkittävästi Euroopan kalakantojen palauttamisessa kestäväälle tasolle ja yhteisen kalastuspolitiikan kestävyysvaatimusten täyttämässä³¹

²⁷ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts>

²⁸ SEC(2021) 89 final.

²⁹ Neuvoston päätös 2010/631/EU, annettu 13 päivänä syyskuuta 2010, Välimeren merellisen ympäristön ja rannikkoalueiden suojelemista koskevaan yleissopimukseen liittyvän Välimeren rannikkoalueiden yhdenmättyä käyttöä ja hoitoa koskevan pöytäkirjan tekemisestä Euroopan unionin puolesta.

³⁰ COM(2020) 381 final.

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1380/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, yhteisestä kalastuspolitiikasta, neuvoston asetusten (EY) N:o 1954/2003 ja (EY) N:o 1224/2009

erityisesti Koillis-Atlantilla. Jäljellä on kuitenkin vielä merkittäviä haasteita, kuten tahattomien ja poisheitettyjen saaliiden vähentäminen valikoivampien kalastusmenetelmien avulla. Poisheitetyt saaliit muodostavat merkittävän jäte-erän ja vaikuttavat kielteisellä tavalla meren elollisten luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen sekä kalastuselinkeinon kannattavuuteen. EU:n kalastuksenvalvonta-asetuksen meneillään oleva tarkistus, siihen liittyvä keskustelu purkamisvelvoitteen valvonnan puutteesta sekä tarve dokumentoida kaikkien herkkien lajien pyydetyt määrät ja sivusaaliit osoittavat, kuinka tärkeää on siirtyä perinteisistä valvontamenetelmistä uusiin digitaalisiin järjestelmiin.

Kalastusalan digitalisoinnin ja kehittyneiden välineiden (esimerkiksi sähköisten etäseurantajärjestelmien, mobiilisovellusten kautta tehtävien saalisilmoitusten, ekosysteemimallinnuksen ja tekoälyvälineiden) avulla voidaan optimoida kalastustoimet. Samalla mahdollistetaan tietojen keruu ja analysointi, parannetaan valvontaa ja seuranta sekä kevennetään hallinnollista taakkaa. Näin voidaan tukea meren elollisten luonnonvarojen kestävää hoitoa ilman fyysisen läsnäolon tarvetta. Tällaisista erittäin pitkälle kehittyneistä teknisistä järjestelmistä voi hyvinkin tulla vakiojärjestelmiä kalastusosalalla. Kalastusalan digitaalisen osaamisen edistäminen EU:ssa loisi kokonaan uudenlaisia työpaikkoja.

Vesiviljely on kestäväällä tavalla harjoitettuna arvokas elintarvikkeiden ja rehun lähde, jonka vaikutukset ovat vähäisiä. EU:ssa harjoitettava vesiviljely täyttää korkeat vaatimukset tuotteiden laadun ja eläinten terveyden osalta, mutta monipuolistamisessa³², kilpailukyvyssä ja ympäristönsuojelun tasossa on vielä parantamisen varaa. Vain vähäisiä vaikutuksia aiheuttava vesiviljely (kuten alhaisen tai useamman trofiatason vesiviljely sekä luonnonmukainen vesiviljely) ja sen tuottamat ympäristöpalvelut voivat edistää merkittävästi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, Pelloilta pöytään -strategiaa ja kestävää sinistä taloutta, mutta tämä edellyttää, että niitä kehitetään edelleen. EU:n vesiviljelyalaa koskevissa uusissa strategisissa suuntaviivoissa³³ esitetään visio ja toimintatapa tämän kehityksen saavuttamiseksi. Niissä tuetaan parhaita käytäntöjä ympäristönsuojelun korkean tason varmistamiseksi ja kannustetaan noudattamaan vesiviljelyssä kiertotalouden periaatteiden mukaisia käytäntöjä esimerkiksi vesiviljelyalueiden ympäristöseurannan ja jätteiden käsittelyn avulla. Luonnonmukaisen tuotannon kehittämistä koskeva toimintasuunnitelma³⁴ sisältää useita aloitteita, joilla pyritään edistämään nimenomaan luonnonmukaista vesiviljelyä EU:ssa.

Levät voivat paitsi tuottaa biopohjaisia tuotteita ja polttoaineita myös olla käyttökelpoisia ja kestäviä materiaaleja, joilla korvataan elintarvikkeita ja rehua. Leväpohjaiset elintarvikkeet voivat keventää maatalous, vesiviljelyn ja kalastuksen aiheuttamia ympäristöpaineita. Uutena rehun lähteenä käytettävään mikrolevään investoiminen voi auttaa vähentämään luonnonvaraisten kalojen käyttöä eläinten rehuksi. Rehevöitymisen torjunta edellyttää edelleen ensisijaisesti saasteiden vähentämistä niiden lähteellä, mutta levien tuottaminen meressä voi auttaa poistamaan vedestä ylimääräistä hiiltä, tyypeä ja fosforia. Uusien leviin ja mereen perustuvien elintarvike- ja rehuotteiden saattaminen Euroopan unionin markkinoille

muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 2371/2002 ja (EY) N:o 639/2004 ja neuvoston päätöksen 2004/585/EY kumoamisesta.

³² EU tuo edelleen yli 70 prosenttia kuluttamistaan kaloista ja äyriäisistä. Vesiviljelytuotteiden osuus EU:n kalan ja äyriäisten kulutuksesta on vain 25 prosenttia, ja EU:n vesiviljelyn osuus maailmanlaajuisesta vesiviljelytuotannosta on alle kaksi prosenttia. Vesiviljelytuotanto on edelleen erittäin keskittynyttä sekä EU:n jäsenvaltioiden että viljeltyjen lajien osalta, joten monipuolistamiseen on paljon mahdollisuuksia.

³³ COM(2021) 236 final.

³⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12555-Organic-farming-action-plan-for-the-development-of-EU-org>

on tärkeä mahdollisuus kestäväen elintarvikealan kehittämisen kannalta. Vaikka markkinoilla on jo lukuisia leväpohjaisia tuotteita, uusiin elintarvikkeisiin saatetaan soveltaa uusielintarvikeasetuksen³⁵ vaatimuksia ja markkinoille saattamista edeltävää lupajärjestelmää. Komissio tutkii myös solupohjaisten kala- ja äyriäistuotteiden potentiaalia innovatiivisena ja kestäväen vaihtoehtona.

Kuluttajien kysyntä kohdistuu yhä enemmän tuotteisiin, joilla on pieni ympäristöjalanjälki ja mahdollisimman lyhyt toimitusketju. Markkinoiden on kuitenkin samalla palkittava kalastajia ja kalankasvattajia heidän lisääntyvistä ponnisteluistaan tuotteiden laadun parantamiseksi. Pellolta pöytään - toimintasuunnitelma sisältää aloitteita, jotka koskevat kestäväen tavalla tuotettujen elintarvikkeiden merkintäjärjestelmää koskeva kehys, jonka avulla kuluttajat voivat tehdä tietoon perustuvia valintoja. EU:n käytännesäännöillä, jotka koskevat vastuullista yritystoimintaa ja kaupan pitämistä elintarvikeketjussa, pyritään saamaan ketjun keskiosalta kunnianhimoisia sitoumuksia, joilla tuetaan kalastajien ja kalanviljelijöiden kestäviä ponnistuksia, mikä puolestaan tekee kala- ja äyriäistuotteiden arvoketuista kestävämpiä. Kala- ja äyriäistuotteiden kaupan pitämistä koskevat EU:n vaatimukset modernisoidaan kuluttajien aseman vahvistamiseksi ja tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisen edistämiseksi EU:n kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoilla.

Rakentaakseen kestäviä elintarvikejärjestelmiä osana sinistä taloutta komissio aikoo

- esittää vuoteen 2023 mennessä lainsäädäntöehdotuksen kehyksestä, joka kattaa kalastus- ja vesiviljelytuotteet ja jolla nopeutetaan ja helpotetaan siirtymistä kestäväen elintarvikejärjestelmään
- antaa vuonna 2022 lainsäädäntöehdotuksen nykyaikaisista ja kestäväistä kala- ja äyriäistuotteiden kaupan pitämistä koskevista vaatimuksista, jotta kuluttajat ja toimitusketjun toimijat saavat vertailukelpoista tietoa kala- ja äyriäistuotteiden ympäristöllisestä ja sosiaalisesta kestäväydestä sekä hiilijalanjäljestä
- tehdä vuonna 2022 **leviä koskevan aloitteen**³⁶ tukeakseen leväalan kehitystä EU:ssa. Aloitteella edistetään levien hyväksymistä uusielintarvikkeina hakemuskustannusten pienentämisen kautta, helpotetaan markkinoille pääsyä, lisätään kuluttajien tietoisuutta ja halukkuutta käyttää levätuotteita sekä paikataan tietämyksen, tutkimuksen ja innovoinnin aukkoja
- tukea **kalastuksenvalvonnan digitaalista siirtymää** ja edistää kalastusta koskevien sääntöjen täytäntöönpanon valvontaa tarkistamalla kalastuksenvalvontajärjestelmää tarkoituksena edetä kehittyneisiin digitaalisiin kalastuksen valvontamekanismeihin
- arvioida potentiaalia sekä tutkimus- ja investointitarpeita solupohjaisten kala- ja äyriäistuotteiden osalta
- vahvistaa **yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanon** osalta kalastuksenhoitoa Välimerellä ja Mustallamerellä tehden tiivistä yhteistyötä kaikkien sidosryhmien kanssa, jotta läntisen Välimeren monivuotinen kalastuksenhoitosuunnitelma pannaan pikaisesti täytäntöön.

³⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/2283, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, uusielintarvikkeista, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 258/97 ja komission asetuksen (EY) N:o 1852/2001 kumoamisesta.

³⁶ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12780-Towards-a-strong-and-sustainable-EU-Algae-sector>.

3. KESTÄVÄN SINISEN TALOUDEN KEHITTÄMISEN TUKEMINEN

3.1 Valtamerien tuntemus

Sinisen talouden kestävä siirtymä edellyttää luotettavaa, laadukasta ja yhdenmukaistettua tietoa valtameristä. Parempi tietämys valtameristä ja niiden ekosysteemeistä sekä vapaa tiedonsaanti antavat teollisuudelle, viranomaisille ja kansalaisyhteiskunnalle mahdollisuuden tehdä tietoon perustuvia päätöksiä.

EMODnet³⁷ kokoaa yhteen satojen laitosten mittaukset noudattaen yhteisiä standardeja ja avoimen saatavuuden periaatteita, jotta EU:sta tulisi parhaiden käytäntöjen malliesimerkki **meritietojen jakamisessa** ja valtamerien havainnoinnissa. Copernicuksen meriympäristön seurantalpalvelusta saadaan merialueita EU:ssa ja koko maailmassa koskevaa satelliittidataa ja ennustepalveluja. Tällä hetkellä tehdään parhaillaan töitä valtamerien digitalisaation toteuttamiseksi, datan tarkkuuden ja käytettävyyden parantamiseksi ja sen muuttamiseksi monenlaisia sidosryhmiä hyödyttäväksi tietämykseksi ja välineiksi. Tässä työssä ja erityisesti Destination Earth - aloitteeseen³⁸ kuuluvan valtamerien digikaksosen kehittämisessä on mukana useita kansainvälisiä instituutioita. Siinä tarkastellaan monimutkaisia ympäristömuutoksia ja niiden sosioekonomisia seuraamuksia valtamerien muutoksia seuraamalla ja simuloimalla. Se myös on konkreettinen panos YK:n kestävän kehityksen valtameritutkimuksen vuosikymmeneen³⁹.

Sosioekonomiset tiedot ovat tärkeitä päätöksentekijöille ja yrityksille, joiden on erityisesti kriisiaikoina tehtävä päätöksiä liian lyhyessä ajassa ja nopeasti kehittyvässä ympäristössä. Sinistä taloutta koskevassa kertomuksessa on kartoitettu EU:n sinistä taloutta vuodesta 2018 lähtien. Talouden kehittymistä mitataan käyttäjätasoisella työkalulla⁴⁰, joka sisältää sinisiä indikaattoreita. Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoiden EU-seurantakeskus⁴¹ on kerännyt, järjestänyt ja levittänyt sinistä biotaloutta koskevan raportin avulla tietoa kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoista sekä meren elollisten luonnonvarojen innovatiivisesta käytöstä. Covid-19-pandemian alusta lähtien uusien ja tiheämpien analyysien avulla on arvioitu reaaliaikaisesti alaan kohdistuvia vaikutuksia, jotta toimijat ovat voineet ennakoita sääntöjen ja kulutustottumusten muutoksia sekä sopeutua ja elpyä nopeammin. Tämä edistää Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan sisältyvää tavoitetta, jolla pyritään parantamaan elintarvikeketjun sietokykyä.

Luodakseen tietoa, jotka tarvitaan kestävään siniseen talouteen siirtymistä varten komissio aikoo

- laatia vuoteen 2022 mennessä **valtamerien havainnointia koskevan aloitteen**, jossa jäsenmäärään ja yhdenmukaistetaan valtameriä koskevan datan keräämistä eri tarkoituksiin, esimerkiksi ympäristön seuranta, kalastuksen ja vesiviljelyn hoitoa, tutkimusta ja navigointiturvallisuutta varten

³⁷<https://emodnet.eu/en>. EMODnet kokoaa yhteen yli 120 organisaatiota tarjotakseen tietoa meriympäristöstä seitsemältä eri tutkimusalalta (merenpohjan syvyyskartoitus, geologia, merenpohjan elinympäristöt, kemia, biologia, fysiikka sekä ihmisen toiminta). Tiedot jalostetaan niin, että ne ovat FAIR-periaatteen (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) mukaisesti helposti löydettävissä ja saatavilla, helposti koottavissa yhteen sekä uudelleenkäytettäviä.

³⁸Temaattinen valtamerien digikaksosen tullaan ohjelmoimaan ja lisäämään Destination Earth - järjestelmään vuodesta 2023 lähtien.

³⁹<https://www.oceandecade.org/>.

⁴⁰<https://blueindicators.ec.europa.eu/>

⁴¹EUMOFA: <https://www.eumofa.eu/>.

- perustaa vuonna 2021 yhdessä komission Yhteisen tutkimuskeskuksen kanssa ”sinisen seurantakeskuksen”, joka julkaisee **vuotuisia sinistä taloutta koskevia kertomuksia** ja antaa tietoa siitä, miten sinisen talouden hiilestä irtautuminen etenee
- julkistaa vakaan menetelmän **luonnonpääoman käsitteen sisällyttämiseksi taloudellisiin päätöksiin** Tämä edellyttää sekä meriekosysteemipalvelujen taloudellisen arvon että meriympäristön terveen tilan ylläpitämisestä koituvien sosioekonomisten kustannusten ja hyötyjen arviointia ja kvantifiointia
- laajentaa Copernicuksen meriympäristön seurantapalvelua niin, että siitä tulee EU:n vertailukohta valtameriä koskevan ennustamisen alalla ja valtamerten ilmastokeskus maailmanlaajuisia ja yleiseurooppalaisia rannikkopalveluja varten
- panostaa mallintamiseen, jotta elollisia ekosysteemejä ja kalavaroja voidaan seurata paremmin ajallisesti ja sijainnin osalta.

Kaikki edellä mainitut aloitteet ovat linjassa komission laatiman Euroopan datastrategian⁴² kanssa, sillä niiden myötä julkisen sektorin dataa saadaan uudelleenkäyttöön ja ne mahdollistavat datan vapaan liikkuvuuden EU:n sisällä ja eri sektoreiden välillä yritysten, tutkijoiden ja julkishallinnon hyödyksi.

3. 2 Tutkimus ja innovointi

Merten ja merenkulkualan tutkimus ja niihin liittyvä innovointi ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan saavuttaa EU:n vuodeksi 2050 asettama ilmastoneutraaliustavoite, suojella ja ennallistaa meriekosysteemejä ja tehdä sinisestä taloudesta uusien ideoiden ja toimien lähde kestävien innovaatioiden tuottamiseksi.

Innovatiiviset teknologiat, kuten massadata, tekoäly, kehittynyt mallinnus, edistyneet anturit ja autonomiset järjestelmät, todennäköisesti muuttavat sinistä taloutta lähitulevaisuudessa. Uudet teknologiat voivat auttaa parantamaan merenkulun, kalastuksen ja matkailun kaltaisten perinteisten alojen kestävyyttä sekä kiertotalouden periaatteiden toteutumista näillä aloilla. Esimerkiksi sellaisia uusia aloja kuin sininen bioteknologia, merellä tuotettava uusiutuva energia ja merellinen turvallisuus ei olisi edes olemassa ilman innovointia. Innovoinnin avulla rannikkoyhteisöt voivat uudistaa talouksiaan tai rakentaa ne kokonaan uudelleen ja ryhtyä edistämään kestävyyttä paikallisesti. Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta rahoitettava yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen on tehokas väline tämän prosessin edistämiseksi.⁴³

Tutkimuksen ja innovoinnin merkitystä ei voi korostaa liikaa – ne ovat keskeisessä roolissa vihreän kehityksen ohjelman toteuttamiseksi tarvittavan muutoksen aikaansaamisessa. **Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta** rahoitettavilla tutkimus- ja kehitysinvestoinneilla tuetaan muutosprosessia kestäväen sinisen talouden arvoketjujen luomiseksi ja vihreän ja digitaalisen siirtymän mahdollistamiseksi. Uudet Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan kuuluvat toiminta-alueet ja eurooppalaiset kumppanuudet ovat ratkaisevassa roolissa, sillä ne antavat kansalaisille ja toimijoille (pienille ja keskisuurille yrityksille, tiedeyhteisölle, tutkijoille, viranomaisille ja sijoittajille) mahdollisuuden osallistua ratkaisujen suunnitteluun ja toteutukseen.

Älykkään erikoistumisen strategiat, jotka ovat kiinteästi yhteydessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, auttavat lisäämään innovointia Euroopan aluekehitysrahaston puitteissa. Uudella alueidenvälisen innovoinnin investointivälineellä tuetaan alueiden välisiä

⁴² COM(2020) 66 final.

⁴³ Yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen FARNET-verkostossa on useita esimerkkejä hankkeista.

hankkeita, joissa kehitetään eurooppalaisia arvoketjuja, ja EU:n ilmastotoimiin kuuluvasta innovaatorahastosta tuetaan meriympäristön vähähiilisen teknologian demonstrointihankkeita.

Komissio kehittää kestävästä sinistä taloutta varten yleiseurooppalaisen innovaatioekosysteemin seuraavien aloitteiden kautta:

- **Ehdotetulla toiminta-alueella ”terveet valtameret, meret sekä rannikko- ja sisävedet”** pyritään vähentämään häiriöitä meren ekosysteemeille, elvyttämään merten ja makean veden ekosysteemejä, torjumaan biodiversiteetin köyhtymistä ja pilaantumista sekä edistämään ilmastoneutraaliuteen tähtääviä sinisen talouden ratkaisuja.
- Ilmastoneutraalia, kestävästä ja tuottoisasta sinistä taloutta koskeva uusi eurooppalainen kumppanuus, jonka määrä alkaa vuonna 2023, toteutetaan EU:n sekä kansallisten hallitusten ja tutkimusta rahoittavien laitosten yhteisrahoittamana julkisena aloitteena.

3.3 Investoinnit

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää suuria investointeja. Vuonna 2030 kolmasosa siniseen talouteen tehdyistä investoinneista voi edelleen olla muita kuin kestäviä investointeja. On ratkaisevan tärkeää, että edellä (luvussa 2) kuvatut kestävyyskysymykset valtavirtaistetaan nyt kaikkiin investointipäätöksiin investointilähteestä riippumatta.

Yksityisen pääoman osalta komissio, Euroopan investointipankki ja WWF ovat määritelleet yhdessä yksityisten ja julkisten rahoituslaitosten kanssa valtameriä koskevat kestävyysperiaatteet ja -vaatimukset. Tähän mennessä vapaaehtoiseen kestävästä sinisen talouden rahoitusta koskevaan aloitteeseen⁴⁴ on liittynyt yli 50 rahoituslaitosta. Kestävästä meriin liittyvän taloudellisen toiminnan määrittelyssä tärkeä väline tulee olemaan EU:n kestävyysluokitusjärjestelmä, joka on parhaillaan kehitteillä.

EU:n **julkinen rahoitus** on edelleen ratkaisevan tärkeää vähemmän kehittyneille teknologioille ja hankkeille, jotta ne löytävät sijoittajia ja jotta niiden kustannuksia pystytään leikkaamaan, niiden epävarmuustekijöitä vähentämään ja niiden markkinoille pääsyä nopeuttamaan. Uusi InvestEU-ohjelma on erittäin tärkeässä roolissa meriliikenteen, satamien, merellä tuotettavan uusiutuvan energian, biodiversiteetin suojelun ja palauttamisen, kestävästä vesiviljelyn ja valtamerien havainnoinnin kannalta. Esimerkiksi liikenteen alalla alusten uudistaminen tai vähäpäästöisen ja päästöttömän teknologian jälkiasennus ylläpitäisi valmistusteollisuutta, joka antaa Euroopalle strategisen edun. Merellä tuotettavan uusiutuvan energian hankkeissa riskien vähentäminen ja pääomakustannusten pienentäminen voivat johtaa myönteiseen ketjureaktioon, joka kannustaa yksityisen pääoman sijoittamiseen ja uusien sijoitusten tekemiseen.

Koheesiopolitiikan rahastoista tuetaan jatkossakin hankkeita, joilla edistetään siirtymää vihreisiin, hiilineutraaleihin ratkaisuihin meriliikenteessä, irrotetaan satamien infrastruktuurit hiilestä ja otetaan käyttöön uusiutuvaa energiaa. Tukea saavat myös kiertotaloushankkeet ja paikalliset toimet ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Lisäksi myös elpymis- ja palautumistukivälineellä tuetaan jäsenvaltioita, kun ne siirtyvät moderniin, resurssitehokkaaseen, kilpailukykyiseen ja kestävästä talouteen. Välineeseen liittyvien kansallisten suunnitelmien odotetaan tukevan uudistuksia sekä investointeja sinisiin

⁴⁴ <https://www.unepfi.org/blue-finance/>.

teknologioihin ja valmiuksiin, eikä välineellä tueta toimenpiteitä, jotka aiheuttavat merkittävää haittaa ympäristölle tai vaikuttavat kielteisesti meriluonnonvarojen kestäväan käyttöön.

Edistääkseen julkisia ja yksityisiä investointeja tärkeimpiin tässä tiedonannossa esitettyihin painopisteisiin komissio tekee yhteistyötä Euroopan rahoituslaitosten kanssa.

- Komissio työskentelee **Euroopan investointipankin** kanssa Euroopan merien ja etenkin Välimeren pilaantumista vähentävien toimien yhteensovittamiseksi. Kumpikin osapuoli pohtii, miten yksityiset ja julkiset kehitysluottolaitokset saataisiin mukaan toimintaan.
- Komissio tekee yhteistyötä **Euroopan investointirahaston** kanssa sellaisen kehyksen osalta, joka helpottaisi yhteistyössä hallinnoitavien rahoitusvälineiden käyttöä kestäväan sinisen talouden edistämiseksi.
- Komission BlueInvest-alustan⁴⁵ avulla autetaan pienempiä yrityksiä, joilla on mullistavia ideoita mutta vaikeuksia saada yksityistä pääomaa. Niille tarjotaan räätälöityä tukea, näkyvyyttä, mahdollisuus löytää sijoittajia sekä investointivalmiutta koskevaa neuvontaa. Kun InvestEU-ohjelmassa saatava EU:n talousarviotakuu yhdistetään EU:n talousarviosta alakohtaisiin ohjelmiin myönnettävään rahoitukseen, sinisen teknologian startup-yrityksille ja alkuvaiheessa olevat yritykset saavat riskipääomaa.
- Valtiontukisääntöjen ja uusiutuvia energialähteitä koskevan direktiivin tulevan tarkistuksen myötä vahvistetaan edellytykset puhtaan energian, myös merellä tuotettavan uusiutuvan energian, käyttöön ottamiseksi ympäristöystävällisesti ja kustannustehokkaasti.

3.4 Sininen osaaminen ja työpaikat

Vaikka covid-19-pandemia on aiheuttanut työmarkkinoilla yleistä alavirettä, vihreä ja digitaalinen siirtymä tarjoavat valtavia työllisyysmahdollisuuksia. Näiden mahdollisuuksien hyödyntämiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että huipputeknologian parissa toimiville yrityksille on tarjolla pätevää työvoimaa. On myös tärkeää parantaa yleistä käsitystä sinisen talouden työurista.

Sinisen talouden työmarkkinoilla siirtymä on jo nyt johtanut työvoimapulaan: esimerkiksi merellä tuotettavan uusiutuvan energian parissa toimivista yrityksistä peräti 30 prosentissa on ongelmana se, että niiden tarvitsemaa osaamista ei löydy tai olemassa olevasta osaamisesta (esimerkiksi teknikoista) on puutetta. Pelkästään merituulivoiman alalla työpaikkojen määrä voisi kolminkertaistua vuoteen 2030 mennessä.

Uusi Euroopan osaamisohjelma⁴⁶ auttaa yrityksiä ja yksityishenkilöitä sopeutumaan digitalisointeihin prosesseihin ja uusiin teknologioihin täydennys- ja uudelleen koulutuksen avulla. Erasmus+ -ohjelman puitteissa käynnistetty meriteknologiaosaamisen kehittämisen yhteenliittymä⁴⁷, joka on osa alakohtaista osaamisyhteistyötä koskevaa suunnitelmaa⁴⁸,

⁴⁵ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/frontpage/1451>.

⁴⁶ COM(2020) 274 final.

⁴⁷ <https://www.projectmates.eu/>.

⁴⁸ Alakohtaista osaamisyhteistyötä koskevassa suunnitelmassa kannustetaan keskeisiä sidosryhmiä (yrityksiä, ammattiliittoja, tutkimuslaitoksia, koulutuslaitoksia ja viranomaisia) muodostamaan alakohtaisia

kertoo vuoden 2021 loppuun mennessä, miten merellä tuotettavan uusiutuvan energian alan ja laivanrakennusteollisuuden osaamisvaje kurotaan umpeen, sekä ehdottaa kansallisella ja alueellisella tasolla toteutettavaa osaamisstrategiaa.

Sinisiä työuria tukeva Blue Careers -ohjelma, josta on vuodesta 2016 lähtien myönnetty avustuksia sinisen talouden työvoiman uudelleen kouluttamiseen, laajenee nyt kattamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta ja terveystieteistä johtuvat koulutustarpeet. Sukupuolijakauman tasapainon edistämiseksi merenkulkualan ammateissa komissio aikoo panostaa merenkulkualalla työskenteleviä naisia koskevien tietojen keräämiseen, kokoamiseen ja analysointiin.

Komissio esitti vuonna 2021 kunnianhimoisen toimintasuunnitelman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja sen 20 periaatteen täytäntöönpanemiseksi kaikkialla EU:ssa. Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta tuetaan erityisesti kalastajien koulutusta ja heidän osaamisensa kehittämistä sekä muita aloitteita, joissa investoidaan ihmisiin, osaamisen kehittämiseen ja työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun. Myös useista muista EU:n rahastoista (esimerkiksi Euroopan sosiaalirahasto plus ja teknisen tuen väline) investoidaan ihmisiin, työpaikkoihin ja osaamiseen. EU on sitoutunut parantamaan työterveyttä ja -turvallisuutta merellä edistämällä sinisissä työpaikoissa työskentelevien kouluttamista sekä parantamalla merenkulkijoiden ja kalastajien työoloja⁴⁹.

Komissio aikoo

- edistää ja helpottaa **osaamiskumppanuuksien** luomista osaamissopimuksen puitteissa EU:n teollisuusstrategiassa yksilöityjen sinisen talouden alojen kannalta relevantissa teollisissa ekosysteemeissä (esim. merellä tuotettava uusiutuva energia alalla ja laivanrakennus)
- käynnistää vuonna 2022 Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston puitteissa **uuden sinisiä uria koskevan ehdotuspyynnön** ja erityisen naisille suunnatun ehdotuspyynnön, jolla pyritään lisäämään naisten osuutta työvoimasta ja naisten profiilin nostamista sinisen talouden hallinnossa
- edistää Kansainvälisen työjärjestön ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön yleissopimusten hyväksymistä ja saattamista osaksi kansallisia lainsäädäntöjä, tavoitteenaan parantaa **miehistöjen jäsenten työoloja ja yhdenmukaistaa alan koulutusvaatimuksia** ja parantaa näin ammatin imagoa.

4. KESTÄVÄN HALLINNOINNIN EDELLYTYSTEN LUOMINEN

Valtameret ja meret tuottavat hyötyä kaikille, mutta niitä uhkaa liiallinen ja seurauksista piittaamaton hyväksikäyttö. Tämän vuoksi merten aluesuunnittelua, kansalaisten osallistumista, alueellista yhteistyötä, merellistä turvallisuutta ja kansainvälistä politiikkaa varten tarvitaan laajasti hyväksytyjä sääntöjä ja yleissopimuksia.

4.1 Merten aluesuunnittelu

kumppanuuksia sekä laatimaan osaamisstrategioita ja konkreettisia oppimis- ja koulutusohjelmia toimialojensa osaamisvajaiden paikkaamiseksi.

⁴⁹ Kansainvälisesti hyväksytyjen periaatteiden ja puitteiden mukaisesti, mukaan lukien YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, Kansainvälisen työjärjestön julistus työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä merityöyleissopimus.

Mitä suurempi tarve merialueiden käytölle on, sitä tärkeämpää on toteuttaa aluesuunnittelua. Merten aluesuunnittelu on keskeinen keino poliittisten painopisteiden välisten ristiriitojen ehkäisemiseksi sekä luonnonsuojelun ja talouskehityksen yhteensovittamiseksi. Julkiset kuulemiset, joihin osallistuu sekä kansalaisia että sidosryhmiä, ovat olennainen osa merten aluesuunnitteluprosessia.

Merten aluesuunnittelu on keskeisessä roolissa Euroopan hiilestä irtautumista ja biodiversiteetin suojelua koskevien tavoitteiden toteutumisen kannalta. EU:n biodiversiteettistrategiassa todetaan selkeästi, että ekosysteemilähtöisen lähestymistavan soveltamiseksi kansallisten merten aluesuunnitelmien olisi katettava kaikki merenkulun alat ja toiminnot sekä aluekohtaiset suojelutoimenpiteet. Suunnittelu myös parantaa varmuutta ja ennustettavuutta yksityisten investointien kannalta, ja se voi edistää talouden alojen välistä synergiaa. Merten aluesuunnittelun puitteista annetulla direktiivillä⁵⁰ varmistetaan, että mahdolliset luontoon kohdistuvat haitalliset vaikutukset tunnistetaan ja niitä vältetään hyvin varhaisessa vaiheessa suunnitteluprosessia ja että kansalliset merten aluesuunnitelmat ovat yhdenmukaisia kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä direktiivissä määritellyn meriympäristön hyvän tilan saavuttamista koskevan tavoitteen kanssa.

Komissio aikoo

- raportoida merten aluesuunnittelun puitteista annetun EU:n direktiivin täytäntöönpanosta vuonna 2022 sen jälkeen, kun kansalliset merten aluesuunnitelmat on hyväksytty maaliskuussa 2021, sekä laatia **ehdotuksia siitä, miten komissio voi helpottaa rajat ylittävää yhteistyötä** ja kannustaa jäsenvaltioita sisällyttämään merellä tuotettavan uusiutuvan energian kehittämistä koskevia tavoitteita kansallisiin aluesuunnitelmiinsa
- käynnistää **merten aluesuunnittelun puitteista annetun direktiivin uudelleentarkastelun** vuonna 2021 sekä – uudelleentarkastelun tuloksista riippuen – mahdollisesti tarkistaa direktiiviä vuoteen 2023 mennessä
- **laatia ohjeita ekosysteemilähtöisestä lähestymistavasta merten aluesuunnitteluun** ja edistää erilaisten toimintojen yhdistämistä samaan paikkaan merialueiden monikäyttöisyyttä ja monialaisuutta korostavan lähestymistavan mukaisesti (esimerkiksi meriviljely ja merellä tuotettavan uusiutuvan energian järjestelmät).

4.2 Kansalaisten osallistuminen ja valtamerten tuntemus

Kestävään siniseen talouteen tähtäävä toimintapolitiikka kannustaa kansalaisia osallistumaan, mikä vastavuoroisesti parantaa tätä toimintapolitiikkaa.

Euroopan kansalaiset ja erityisesti nuoret arvostavat suuresti valtamerten ja merten terveyttä ja tukevat kestävä lähestymistapaa merten käyttöön. Tämän on osoittanut kansalaisten huoli valtamerten muoviviroksista. Edelleen on kuitenkin ratkaisevan tärkeää lisätä yleistä tietoisuutta valtamerten ja merten merkityksestä maapallon elämälle. Kansalaiset pystyvät nykyaikaisten mobiilisovellusten ansiosta tarkkailemaan tai seuraamaan ympäristövahinkoja tai raportoimaan niistä. Yksi ehdotetun **valtamerimission** tehtävistä on sitouttaa ja osallistaa EU:n kansalaisia uusin tavoin. Näin autetaan varmistamaan tulevien toimien ympäristöystävällisyys ja tuetaan suoraan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa.

⁵⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/89/EU, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, merten aluesuunnittelun puitteista.

- Komission hiljattain perustamassa EU4Ocean Coalition -aloitteessa⁵¹ luodaan **Euroopan sinisten koulujen verkosto**, joka tuo valtamerikysymykset luokkahuoneisiin. Se tarjoaa valtamerien suojelun parissa työskenteleville organisaatioille mahdollisuuden toteuttaa yhteisiä hankkeita ja laajentaa niiden vaikutusta ja tavoitavuutta.
- Komissio aikoo tehdä yhteistyötä Unescon hallitusten välisen merentutkimustoimikunnan, jäsenvaltioiden ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa antaakseen oman panoksensa **valtamerien tuntemusta edistävään ohjelmaan**, joka on osa YK:n kestävän kehityksen valtameritutkimuksen vuosikymmentä 2021–2030.

4.3 Merialueet, alueellinen yhteistyö ja rannikkoalueiden tukeminen

Rannikkoalueet ja saaret ovat keskeisiä toimijoita sinisessä taloudessa. Koska rannikkoalueet usein jakavat saman merialueen, yhteisten haasteiden ratkaiseminen ja yhteisten resurssien suojelu alueellisen yhteistyön avulla tuottaa selkeää lisäarvoa. EU aikoo jatkossakin tukea yhteistyötä, kehittää räätälöityjä strategioita kullekin Euroopan merialueelle ja laajentaa saman yhteistyöhön perustuvan lähestymistavan naapurimaihin, joilla on EU:n kanssa yhteisiä merialueita, merten elollisia luonnonvaroja ja geotaloudellisia piirteitä.

Merialuestrategiat ovat osoittautuneet tehokkaiksi välineiksi, kun halutaan tuoda yhteen useita sidosryhmiä (kansalliset hallitukset, rannikkoalueet, kaupungit, tutkimuslaitokset, koulutusverkostot ja yritykset) ja mahdollistaa niille työn kanavointi tiettyihin kestävässä sinistä taloutta tukeviin hankkeisiin ja toimiin, kuten kestävän matkailun tarjoamiseen. Komissio jatkaa meri- ja makroalueiden nykyisten yhteistyöpuitteiden tukemista; näitä ovat vuonna 2020 julkaistu Atlantin toimintasuunnitelma⁵², läntisen Välimeren meristrategia⁵³, yhteinen Mustanmeren toimintaohjelma⁵⁴, Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva Euroopan unionin strategia⁵⁵ sekä Euroopan unionin strategia Itämeren aluetta varten⁵⁶.

Yli puolet EU:n majoitusliikkeistä sijaitsee rannikkoalueilla ja 30 prosenttia yöpymisistä tapahtuu rantalomakohteissa. Covid-19-pandemia on vaikuttanut vakavasti **meri- ja rannikkomatkailuun**, joka kuuluu sinisen talouden merkittävimpiin aloihin ja on kiinteästi yhteydessä myös useisiin muihin sinisen talouden aloihin. Sulkutoimet ovat vaikuttaneet työpaikkoihin ja elinkeinoihin ja vähentäneet merkittävästi alan kykyä investoida häiriöiden ja ympäristön kannalta kestävämpien palvelujen ja toimitusketjujen kehittämiseen. Investointeja tarvitaan sosiaalisen palautumiskyvyn, työpaikkojen luomisen ja taloudellisten mahdollisuuksien edistämiseksi. Tätä taustaa vasten komissio on luonut puitteet, joiden avulla turvallinen matkailu on jälleen mahdollista, ja viitoitetaan tietä sekä häiriöiden että ympäristön kannalta kestävämmälle matkailulle⁵⁷.

Viime vuosina matkailijat ovat yhä useammin etsineet ympäristöystävällisiä ja kestäviä matkailukokemuksia, ja pandemia on lisännyt kiireettömän ja luontomatkaillen kysyntää entisestään. Matkailun kestävydestä odotetaan tulevan entistä tärkeämpi kriteeri, kun

⁵¹ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4484>.

⁵² <http://www.atlanticstrategy.eu/en>.

⁵³ <https://www.westmed-initiative.eu/>.

⁵⁴ <https://blackseablueconomy.eu/206/common-maritime-agenda-black-sea>.

⁵⁵ <https://www.adriatic-ionic.eu/>.

⁵⁶ <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/about>.

⁵⁷ Erityisesti tiedonanto Matkailu ja liikenne vuonna 2020 ja sen jälkeen, EU:n rokotusstrategia, turvallinen uudelleenavaaminen, digitaalinen vihreä todistus ja Re-open EU -sivusto ja -sovellus.

alueelliset ja paikalliset matkakohteet vauhdittavat elpymistä⁵⁸. Taloudellisia resursseja olisi käytettävä ja investointeja olisi tehtävä Euroopan tasolla sekä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla ottaen ennen kaikkea huomioon nämä tavoitteet ja suuntaus kohti kestävämpää matkailun ekosysteemiä.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa sitoudutaan kiinnittämään erityistä huomiota EU:n syrjäisimpien alueiden rooliin ja ottamaan huomioon niiden alttius ilmastonmuutokselle ja luonnonkatastrofeille sekä niiden ainutlaatuiset vahvuudet: biodiversiteetti ja uusiutuvat energialähteet.

Rannikkoalueiden elpymisen tukemiseksi komissio aikoo

- auttaa kaupunkeja ja alueita hallitsemaan vihreää ja digitaalista siirtymää paikallisella tasolla sekä hyödyntämään mahdollisimman hyvin EU:n varoja ja kannustimia. Komissio laatii **tukipaketin** (paikallisia vihreän kehityksen ohjelmia koskeva suunnitelma) sekä **strategista ohjausta** (esimerkiksi Intelligent Cities Challenge) Se kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään meri- ja makroaluestrategiat EU:n varojen ohjelmasuunnitteluun⁵⁹
- edistää ja tukea EU:n määrärahoilla **ekomatkailun kehittämistä merialueilla ja rannikolla** EU:n tuella on tarkoitus tuoda esiin Euroopan merellisen perinnön monimuotoisuutta, hallita matkailijavirtoja älykkäästi, monipuolistaa tarjontaa ja laajentaa matkailua sesongin ulkopuolella
- jatkaa vuonna 2017 antamansa tiedonannon⁶⁰ mukaisesti **syrjäisimpien alueiden tukemista** niiden pyrkiessä hyödyntämään suurten yksinomaisten talousvyöhykkeidensä tarjoamia mahdollisuuksia, suojelemaan poikkeuksellisen monimuotoisia ekosysteemejään, kehittämään omia sinisen talouden strategioitaan sekä vaihtamaan alueiden välillä parhaita käytäntöjä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvistä yhteisistä haasteista
- vaalia jatkossakin erityissuhteita **naapuri- ja laajentumismaiden** kanssa kehittääkseen sinisen talouden toimitusketjuja, jotka vahvistavat yhteyksiä EU:hun (kaupapolitiikan uudelleentarkastelua koskevan tiedonannon mukaisesti). Yhteistyöaloitteita tuetaan edelleen naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä, liittymistä valmistelevasta tukivälineestä ja muista EU:n rahastoista. Tavoitteena on erityisesti panna täytäntöön Välimeren unionin ministeritason toinen kestävä sinistä taloutta koskeva julkilausuma⁶¹, eteläisten naapurimaiden kanssa solmittu uudistettu kumppanuus⁶² sekä Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelma.

4.4 Merellinen turvallisuus

Turvallinen merialue on ehdoton edellytys EU:n strategisten etujen, kuten merenkulun vapauden, ulkorajavalvonnan ja välttämättömien materiaalien toimittamisen, säilyttämiselle sekä taloudellisen toiminnan ja kansalaisten suojelemiselle niin merellä kuin maissa.

⁵⁸ Maailman matkailujärjestö: ”Principles for the transition to a green travel and tourism economy”.

⁵⁹ SWD(2020) 206 final.

⁶⁰ COM(2017) 623 final.

⁶¹ <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>.

⁶² JOIN(2021) 2 final.

EU:n merellisessä turvallisuusstrategiassa ja siihen liittyvässä toimintasuunnitelmassa esitetään yhteistyöhön perustuva tapa vastata merellisen turvallisuuden ajankohtaisiin sisäisiin ja ulkoisiin haasteisiin. Yksi tällainen haaste on ympäristöturvallisuus, johon liittyy ilmastomuutoksen ennakointi ja hallinta sekä laittomien päästöjen, jätteiden mereen kaatamisen, onnettomuuksien ja muiden ympäristöriskien ehkäisy. Paikan päällä kerättyjen tietojen, lentohavainnointi- ja satelliittitietojen sekä muiden tietojen vaihto on ratkaisevan tärkeää turvallisuushaasteisiin vastaamisessa, merellä harjoitettavan laittoman toiminnan ehkäisemisessä ja lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnassa. Merellisen turvallisuuden alan kolmen keskeisen EU:n viraston⁶³ yhteistyö rannikkovartioinnin tehtävissä tuottaa merkittäviä mittakaavaetuja, sillä näin vähennetään päällekkäisyyksiä, kehitetään useita tarkoituksia palvelevia operaatioita ja mahdollistetaan ilma- ja vesialusten yhteiskäyttö esimerkiksi etsintä- ja pelastusoperaatioihin ja öljyntorjuntatoimiin. Tiedonvaihdon tehostamiseksi Euroopan komissio on kehittänyt merivalvontaa koskevan yhteisen tietojenvaihtoympäristön (CISE)⁶⁴.

CISEn ansiosta useiden eri alojen (meriliikenteen turvallisuus, kalastuksenvalvonta, meren pilaantumisen torjuntavalmius ja torjunta, meriympäristön suojeleminen, tullit, rajavalvonta, yleinen lainvalvonta ja puolustus) siviili- ja sotilasviranomaiset voivat vaihtaa tietoa kaikista merellä havaituista tapahtumista reaaliajassa ja yli rajojen. CISEn käyttö on vapaaehtoista. Tällä hetkellä käynnissä on vuoteen 2023 jatkuva siirtymävaihe, josta vastaa Euroopan meriturvallisuusvirasto tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja muiden EU:n elinten kanssa. Euroopan meriturvallisuusvirasto on myös nimetty Copernicuksen merivalvontapalvelun satelliittituotteiden toimittamisesta vastaavaksi tahoksi.

Komissio aikoo

- ehdottaa siirtymävaiheen tuloksista riippuen **CISEn toimintavaiheen käynnistämistä** vuonna 2024 tavoitteena luoda EU:n merivalvontaviranomaisille kattava tietojenjakojärjestelmä.

4.5 Kestävän sinisen talouden edistäminen EU:n ulkopuolella

EU:n kestävän sinisen talouden edistäminen ei voi rajoittua pelkästään EU:hun. Monet sinisen talouden arvoketjut ovat maailmanlaajuisia ja alttiita globaalille kilpailulle, ja EU:ssa sijaitsevat toimijat harjoittavat liiketoimintaa kaikkialla maailmassa. Siksi velvollisuutenamme on paitsi suojella EU:n markkinoita kestävän kehityksen vastaisilta tuotteilta ja käytännöiltä myös varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset kaikkialla maailmassa, tuoda esille EU:n asiantuntemusta ja edistää ympäristötoimintaa ja oikeusvaltioperiaatetta.

Vuonna 2016 hyväksytyn kansainvälistä valtamerten hallinnointia koskevan ohjelman⁶⁵ ja YK:n merioikeusyleissopimuksessa vahvistetun oikeudellisen kehyksen mukaisesti komissio jatkaa kestävän sinisen talouden edellytysten luomista kansainvälisesti. Se pyrkii jatkossakin edistämään valtamerten luonnonvarojen, mukaan lukien kalastuksen, tiedepohjaista hallintaa tukemalla merten kestäväää kehittämistä EU:n kumppanuuksissa ja sopimuksissa sekä edistämällä kestäväää kalastusta alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen tasolla. Komissio jatkaa laittoman kalastuksen sekä kala- ja äyriäistuotteisiin liittyvien petosten torjuntaa EU:n asetusten mukaisesti. Se jatkaa kalastuksen hallinnan parantamista kumppanimaissa ja auttaa

⁶³ Euroopan meriturvallisuusvirasto, Euroopan kalastuksenvalvontavirasto ja Euroopan raja- ja merivartiostot.

⁶⁴ <http://emsa.europa.eu/cise.html>.

⁶⁵ SWD(2016) 352 final.

kehittämään paikallisia talouksia kestävästä kalastuksesta koskevien kumppanuussopimusten avulla.

EU:n olisi kansainvälisissä neuvotteluissa toimittava sen puolesta, että kansainvälisen merenpohja-alueen merimineraaleja ei voida hyödyntää ennen kuin syvänmeren kaivostoiminnan vaikutuksia meriympäristöön, biodiversiteettiin ja ihmisen toimintaan on tutkittu riittävästi, riskit on ymmärretty ja teknologian ja operatiivisten käytäntöjen osalta voidaan osoittaa, ettei ympäristölle aiheudu vakavaa haittaa.

Komissio aikoo

- ajaa **YK:n biodiversiteettisopimuksen** sopimuspuolten 15. konferenssissa kunnianhimoista vuoden 2020 jälkeistä maailmanlaajuista biodiversiteettikehystä, jolla suojellaan ja ennallistetaan meriekosysteemejä ja merten luontotyypppejä sekä sovitaan maailmanlaajuisesti, että maailman merialueista suojellaan vähintään 30 prosenttia
- kannattaa YK:n merioikeusyleissopimuksen neljännessä hallitustenvälisessä konferenssissa sellaisen **kunnianhimoisen, oikeudellisesti sitovan sopimuksen tekemistä, jossa määrätään merten biodiversiteettistä kansallisten lainkäyttöalueiden ulkopuolisilla alueilla**, tavoitteenaan edistää aavan meren luonnonvarojen säilyttämistä ja kestävästä käytöstä
- johtaa toimia **muoveja koskevan maailmanlaajuisen sopimuksen** aikaansaamiseksi ja kiertotalouden periaatteiden mukaisen lähestymistavan käyttöönoton edistämiseksi muovien osalta, mikä loisi perustan vahvemmalle ja koordinoidummalle toiminnalle muovisaasteen torjumiseksi maailmanlaajuisesti
- pyrkii edelleen saamaan Maailman kauppajärjestössä kalastustuista käytävät monenväliset neuvottelut päätökseen – kestävästä kehityksen tavoitteen 14.6 täytäntöönpanemiseksi – jotta tietyt liikakapasiteettia ja liikakalastusta edistävät kalastustukimuodot kiellettäisiin ja laitonta, ilmoittamatonta ja sääntelemätöntä kalastusta edistävät tuet poistettaisiin
- käyttämään Etelämantereen meren elollisten luonnonvarojen suojelukomissiossa kaikkia diplomaattisia vaikutusmahdollisuuksiaan ja tiedotusvalmiuksiaan edistääkseen sopimukseen pääsemistä kolmen laajan merisuojelualueen nimeämisestä Eteläiselle jäämerelle (itäinen Etelämantereen, Weddellinmeri ja Antarktis)
- **tukee EU:n ulkopuolisia maita** kestävästä, osallistavan ja oikeudenmukaisen sinisen talouden edistämiseksi ja monipuolistamisesta. Lisäksi se aikoo varmistaa, että saatavilla olevien monien rahoituslähteiden kautta tarjolla on taloudellista tukea, jonka avulla kestävästä sinistä taloutta koskeva lähestymistapa voidaan sisällyttää valtamerten hallinnon alalla eri puolilla maailmaa tehtävään yhteistyöhön. Komissio aikoo pohtia EU:n ja Afrikan välisen sinisen työryhmän perustamista
- **tukea monenvälisiä aloitteita**, kuten YK:n ekosysteemien ennallistamisen vuosikymmentä ja YK:n kestävästä kehityksen valtameritutkimuksen vuosikymmentä 2021–2030, ja erityisesti valtamerten havainnointia ja mallintamista sekä tietojen jakamiseen liittyvää infrastruktuuria

- edistää merten aluesuunnittelua kansainvälisesti Unescon hallitusten välisen merentutkimustoimikunnan kanssa tehtävän yhteistyön kautta⁶⁶
- päivittää kansainvälistä valtamerien hallinnointia koskevaa ohjelmaansa viimeaikaisten kuulemisten ja kansainvälisen valtamerien hallinnoinnin foorumin suositusten valossa. Ohjelman tulisi varmistaa, että sininen talous suojelee meriekosysteemiä eikä vahingoita sitä. Sen olisi myös edistettävä avointa ja osallistavaa päätöksentekoa sekä nostaa sosiaaliseen kestävyysliittymien vaatimusten tasoa.

5. PÄÄTELMÄ

Tässä tiedonannossa esitetään meripolitiikkaa koskevat komission ehdotukset tälle vuosikymmenelle, jotta meritaloudessa toteutuisi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa esitetty siirtymä. Ehdotuksia täydentää valtameriä, meriä ja vesiä koskeva toiminta-alue. Komissio tekee työtä yhdessä Euroopan parlamentin, neuvoston ja muiden EU:n toimielinten kanssa kun se on tarpeen ohjelmaesityksen ja ehdotettujen toimenpiteiden täytäntöönpanemiseksi. Se pyytää kaikkia merialan sidosryhmiä osallistumaan, jotta kestävä sinistä taloutta muokattaisiin oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.

⁶⁶ *Joint roadmap to accelerate Maritime/Marine Spatial Planning processes worldwide*, maaliskuu 2017.